

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для виконання розрахунково-графічної роботи
з дисципліни

**«МУНІЦИПАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА
ПОЛІТИКА»**

*(для студентів 4 курсу денної форми навчання за напрямом
підготовки 6.030601 «Менеджмент»)*

ХАРКІВ – ХНУМГ – 2013

Методичні вказівки для виконання розрахунково-графічної роботи з дисципліни «Муніципальна соціально-економічна політика» (для студентів 4 курсу денної форми навчання за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент») / Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: Б. К. Зеленський. – Х.: ХНУМГ, 2013. – 11 с.

Укладач: Б. К. Зеленський

Рецензент: к.е.н., доц. Г. В. Висоцька

Рекомендовано кафедрою управління проектами в міському господарстві та будівництві, протокол № 3 від 26.09.2013 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Структура і порядок виконання роботи	4
1.1. Основні вимоги до підготовки розрахунково-графічної роботи	4
1.2. Структура оформлення розрахунково-графічної роботи	5
1.3. Принципи оцінювання роботи	5
2. Короткий зміст всіх розділів	6
2.1. Вступ	6
2.2. Розробка теоретичної частини: тематика питань розрахунково-графічної роботи	6
2.3. Вказівки до розробки практичної частини: загальна характеристика та основні техніко-економічні показники муніципального розвитку ...	7
2.3.1. Коротка характеристика органу місцевого самоврядування	7
2.3.2. Організаційна структура управління	7
2.3.3. Техніко-економічні показники діяльності органу місцевого самоврядування	8
2.4. Висновки	8
3. Список використаних джерел	8

ВСТУП

Ці методичні вказівки призначені для студентів 4 курсу денної форми навчання за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент», які повинні згідно з навчальним планом виконувати розрахунково-графічної роботи з дисципліни «Муніципальна соціально-економічна політика».

Метою розрахунково-графічної роботи – закріпити теоретичні знання студента, розширити і поглибити їх шляхом ознайомлення з нормативно-довідковою літературою та практикою розробки та здійснення різних програм соціально-економічного розвитку муніципалітету, навчити вирішувати конкретні управлінські та організаційні питання розвитку міста, ознайомити і підготувати студента з врахуванням методів формування бюджетних коштів та їх використання на благо розвитку місцевої громади, підготувати студента до самостійної роботи та складання екзамену з цієї дисципліни.

1. СТРУКТУРА І ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Розрахунково-графічна робота (РГР) є одним із видів самостійної роботи студентів, що забезпечує поглиблення знань у вибраному напрямку та набуття певних практичних навичок пов'язаних з проблематикою, що вирішується в процесі написання роботи.

1.1. Основні вимоги до підготовки розрахунково-графічної роботи

Розрахунково-графічна робота оформлюється на сторінках формату А-4 (тільки з однієї сторони), 14 шрифт; інтервал 1,5; поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, правє – 2,5 см, лівє – 2 см. Нумерація сторінок вгорі, з правої сторони.

Оформлення повинно відповідати стандартам на оформлення науково-технічної документації. Основний текст РГР повинен містити посилання на джерела інформації, що оформлені останнім пунктом плану у відповідності до вимог стандартів.

Літературні джерела подаються як зноски внизу сторінки, або в кінці роботи у порядку їх використання, чи алфавітному порядку, при цьому вказується: видавництво, рік видання, загальний обсяг сторінок, чи інтервал використаних сторінок. Після цитати чи посилання на джерело інформації в тексті ставиться номер джерела інформації в тексті ставиться номер в квадратних дужках [ ]. Посилання на сайти Internet подаються у такому ж порядку.

1.2. Структура оформлення розрахунково-графічної роботи

Об'єм РГР не повинен перевищувати 30 сторінок (листів). Структура та розділ об'ємів за розділами:

- Титульний аркуш;
- Зміст;
- Вступ (1-2 стор.);
- Основний текст:
  - теоретична частина (6-9 стор.);
  - практична частина (7-10 стор.);
- Висновки та пропозиції (1-3 стор.);
- Список використаної літератури;
- Додатки (при необхідності).

1.3. Принцип оцінювання роботи

При оцінці роботи зважається на використання основної та додаткової літератури, логіку викладення, зв'язок теорії з практикою, обґрунтовані висновки, орфографічні та стилістичні помилки, акуратність, використання нових літературних джерел тощо (див. таблиці 1 та 2).

Таблиця 1 – Скидки, що застосовуються при оцінці розрахунково-графічної роботи

Вид скидки	% скидки
Репродуктивний рівень виконання. Значні помилки	50
Значні помилки при аналізі матеріалу. Відсутність висновків	25-40
Аналіз матеріалу на належному рівні, помилки при формулюванні окремих положень, висновків	25
Відсутність посилань на літературні джерела	5
Значні орфографічні та стилістичні помилки	10-20
Орфографічні та стилістичні помилки	5-10
Суттєве зменшення (збільшення) об'єму РГР	10
Неакуратність	10
Інші помилки	10-25

Таблиця 2 – Оцінка роботи

Загальний бал роботи	Оцінка
85-100 %	5
70-84 %	4
50-69 %	3
< 50 %	2

Термін видачі завдання: установча сесія (або не пізніше як за п'ять тижнів до початку екзаменаційної сесії).

Термін здачі роботи на перевірку: за три тижні до початку екзаменаційної сесії.

Термін захисту роботи: екзаменаційна залікова сесія (але не пізніше як за три днів до дати складання іспиту чи заліку з дисципліни «Муніципальна соціально-економічна політика»).

2. КОРОТКИЙ ЗМІСТ ВСІХ РОЗДІЛІВ

2.1. Вступ

Стисло викласти особливості соціально-економічного розвитку муніципалітету в ринкових умовах з удосконаленням інформаційного забезпечення, планування організації і управління програмами соціально-економічного розвитку муніципалітету з використанням моніторингу стану виконання різних програм. Показати зв'язок цих завдань з рішеннями, прийнятими у розробленій розрахунково-графічній роботі.

2.2. Розробка теоретичної частини: тематика питань розрахунково-графічної роботи

Варіант для теоретичної частини розрахунково-графічної роботи визначається індивідуально для кожного студента.

Тематика питань теоретичної частини може бути різною, включаючи такі напрямки, як:

1. Основне державне законодавство, нормативи та постанови щодо соціально-економічного розвитку територій.
2. Сучасний стан міст та інших поселень та проблеми їх розвитку.
3. Муніципалітет, як цілісний історико-культурний георегіон.
4. Методологія і логіка вибору стратегії соціально-економічного розвитку. Поняття якості життя та циклів життєвого розвитку.
5. Мета та основні завдання стратегії розвитку територій.

6. Перспективи розвитку різних галузей (культура і духовність, освіта, охорона здоров'я, фізкультура, спорт, екологія, житлово-комунальні послуги таке інше).

7. Передумова економічного зростання шляхом інноваційної та інвестиційної стратегій діяльності органів самоврядування.

8. Удосконалення управління муніципальним розвитком шляхом підвищення контролю та моніторингу управління виконання програм.

2.3. Вказівки до розробки практичної частини: загальна характеристика та основні техніко-економічні показники муніципального розвитку

Практична частина розрахунково-графічної роботи виконується на основі статистичних показників діяльності організацій міста, чи інших поселень, які подаються до державних органів влади (бухгалтерська, податкова, статистична інформація, наприклад, форма № 1 «Баланс», форма № 2 «Звіт про фінансові результати» тощо), де працює чи проходить відповідну практику студент.

2.3.1. Коротка характеристика органу місцевого самоврядування

Необхідно дати характеристику органу місцевого самоврядування, найменування, галузь управління, адреса, організаційно-правова форма, форма власності суб'єктів на її території, методи управління, класифікація організації за характером договірних відносин, за видом управлінської діяльності.

Визначити цілі організації. Охарактеризувати вид діяльності і сегмент ринку, де вона функціонує, а також її переваги перед конкурентами з точки зору технології діяльності, чи унікальних характеристик. Позначити сильні і слабкі сторони органу місцевого самоврядування.

2.3.2. Організаційна структура управління

Опишіть схематично організаційно-управлінську структуру органу самоврядування, дайте коротку характеристику їй. Які на ваш погляд є недоліки і її функціонуванні, та пропозиції по покращенню діяльності в нині діючих умовах та на стратегічну перспективу.

2.3.3. Техніко-економічні показники діяльності органу місцевого самоврядування

Даний розділ РГР виконується на основі щорічних даних бухгалтерського (фінансового), статистичного і оперативного обліку і звітів, первинної облікової документації, нормативно-планових джерел (перспективні, поточні і оперативні плани, а також діючі нормативні матеріали, ДБНи, СНіПи, проектні завдання, розроблені проекти та таке інше.

Техніко-економічні показники – величини, які характеризують матеріально-виробничу базу місцевого господарювання, використання на підприємствах знарядь і предметів праці, організацію виробництва, затрати на виробництво продукції, діяльність державних, комунальних, приватних підприємницьких організацій і структурі міст чи територій.

Деякі техніко-економічні показники потрібно навести в табл. 3, інші застосовувати при виконанні завдання. Порівнювати техніко-економічні показники потрібно: звітний рік до попереднього року або показники звітного року планові та фактичні.

Таблиця 3 – Техніко-економічні показники діяльності міста (території)

Найменування показників	Показник за 20__ р.	
	план (або попередній рік)	факт (або звітний рік)
1. Динаміка надходжень в бюджет розвитку		
2. Динаміка видатків бюджету		
3. Динаміка структури доходної частини бюджету		
4. Розміри середньомісячної зарплати одного працівника		
5. Чисельність наявного населення		
6. Загальний обсяг капіталовкладень		
7. Фінансування охорони здоров'я		
8. Приріст промислового виробництва		
9. Обсяг роздрібного товарообігу		
10. Надходження до міського бюджету від плати за землю		
11. Темпи зростання мінімальної зарплати та індексу інфляції		

Далі виконуємо поглиблений аналіз індивідуально досліджуваної галузі міського господарства, чи в цілому діяльності міста, проводять-ся факторні аналізи результативних показників фінансово-

господарської та управлінської діяльності, роботи, що відносяться до вибраної теми (проекту). За результатами аналізу розробляються конкретні пропозиції (заходи) по подоланню виявлених недоліків і підвищенню ефективності використання технічного, виробничого, кадрового, фінансового і управлінського потенціалу діяльності органів місцевого самоврядування, поліпшенню його управлінської структури та фінансово-економічних показників.

Запропоновані заходи повинні підтверджуватися відповідними розрахунками та їх ефективністю.

Пропонується розрахувати та проаналізувати:

- показники використання основних виробничих фондів:

- фондовіддачу;
- фондомісткість;
- фондозабезпечення праці;

- показники оборотних коштів:

- тривалість звороту засобів виробництва;
- коефіцієнт оборотності засобів;

- середньомісячну зарплату одного працівника та робочого;

- рентабельність фондів (капіталу).

2.4. Висновки

У результаті виконання даної розрахунково-графічної роботи мають бути наведені техніко-економічні показники соціально-економічного розвитку міста (території), проаналізовані і запропоновані шляхи поліпшення результатів діяльності органів місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратегія соціально-економічного розвитку Харківський області на період до 2011 року. – Х.: Видавничий дім «ІНЖЕК», 2003.

2. Кизим М.О. Моделювання стратегії і інвестиційної діяльності Харківського регіону / М.О. Кизим, К.Ю. Кононова // Фінанси України. – 2002. – № 10.

3. Програма розвитку і реформування житлово-комунального господарства на 2003-2010 рр.

4. Програма соціально-економічного розвитку м. Харкова на 2006 р. // Слобода. – 2006. – Березень-квітень.

5. Управління сучасним містом. – К., 2004. – № 7-9(15).

6. Бабаєв В.М. Практика муніципального управління / В. М. Бабаєв. – Х.: ХДАМГ, 2002.
7. Бабаєв В.М. Управління міським господарством: теоретичні та прикладні аспекти / В.М. Бабаєв. – Х.: ХарРІНАЛТУ «Магістр», 2004.
8. Публікації обласних газет «Время», «Слобода» за 2004-2005 роки.
9. Сайт Харківської міської Ради.
10. Сайт Харківського міськвиконкому.
11. Сайт газет «Время», «Харьковские известия», «Вечерний Харьков».
12. Цифровий репозиторій ХНАМГ. – Режим доступу: <http://eprints.ksame.kharkiv.ua>.
13. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
14. Бібліотека економіста. – Режим доступу: <http://www.library.if.ua>.
15. Тексти лекцій з дисципліни «Муніципальна соціально-економічна політика»
16. Методичні вказівки для проведення практичних занять з курсу «Муніципальна соціально-економічна політика».
17. Методичні вказівки для самостійних занять з курсу «Муніципальна соціально-економічна політика».
18. Поточний контроль з ЗМ1.1: Контрольна робота з дисципліни «Муніципальна соціально-економічна політика».
19. Поточний контроль з ЗМ1.2: Тестування з дисципліни «Муніципальна соціально-економічна політика».

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для виконання розрахунково-графічної роботи
з дисципліни

**«МУНІЦИПАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА
ПОЛІТИКА»**

*(для студентів 4 курсу денної форми навчання за напрямом
підготовки 6.030601 «Менеджмент»)*

Укладач: **ЗЕЛЕНСЬКИЙ** Борис Костянтинович

Відповідальний за випуск: *Г. В. Висоцька*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання: *І. В. Волосожарова*

План 2013, поз. 343М

Підп. до друку 16.10.2013
Друк на ризографі.
Зам. №

Формат 60 x 84/16
Ум. друк. арк.
Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювачі
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4064 від 12.05.2011р.